

ранозагоювальних засобів з біоцидною активністю для зниження антибіотикорезистентності і використання для лікування раневих поверхонь.

Впровадження запропонованого ранозагоювального засобу дозволить своєчасного попередити і купірувати розвиток ускладнень при лікуванні ран, знизити собівартість, порівняно із аналогічними за рахунок наявності значної кількості равликкових ферм на західних територіях України, а також попередити розвиток антибіотикорезистентності завдяки наявності бактеріостатичних властивостей екстракту муцину равлика (*Helix aspersa*).

ПРОБЛЕМА ПОРУШЕННЯ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ЯК НАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОГО СТРЕСУ

Гуліч М.П., Петренко О.Д., Любарська Л.С.

ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України»

Триваюча війна в Україні негативно позначилася на житті всього населення, але найбільш травмуючим фактором вона стала для маленьких українців. За даними ЮНІСЕФ війна призвела до одного з найстрімкіших та наймасштабніших переміщень дітей із часів Другої світової війни. Так, на початок війни в Україні, за статистичною інформацією перебувало більше 7 мільйонів дітей. В цілому половина з українських дітей була змушена залишити звичне життя, а близько 2 млн виїхали за межі України. В умовах війни діти стикаються з безліччю важких проблем, серед яких – безпосередня чи опосередкована загроза життю, здоров'ю, фізичному та психічному благополуччю. Однією з таких проблем, на яку сьогодні не звертається достатньо уваги, є порушення харчової поведінки у дітей внаслідок стресу, обумовленого війною. Взагалі, щодо стресових розладів харчування у дітей в розвинених країнах проведено досить багато досліджень залежно від рівня освіти батьків, доходів родини, психологічних особливостей дитини, умов у освітньому закладі тощо. Дослідженнями відмічено взаємозв'язок між порушеннями харчової поведінки та депресивними розладами, порушенням сну, метаболічним синдромом тощо. До віддалених наслідків порушень харчової поведінки внаслідок стресу в дитячому віці відносять підвищений ризик хронічних неіфекційних захворювань, психічних розладів, імунної патології, шкідливих звичок. На жаль, українські діти знаходяться в унікально неблагоприємних умовах та постійно відчувають надвисокі рівні стресу, який неможливо порівняти з рівнем стресу в спокійних благополучних країнах. Саме тому наразі актуально визначити характер та поширеність порушень харчової поведінки у дітей, щоб мати можливість надати рекомендації батькам, педагогам та медикам, врахувати наявний стан дітей при організації харчування в освітніх, лікувальних та реабілітаційно-оздоровчих закладах. З цією метою нами розпочато дослідження, що має дизайн соціологічного опитування батьків дітей, які перебували в умовах різних стресових впливів, пов'язаних з війною. На даний час дослідження триває, в повідомленні представлено перші результати дослідження, в якому прийняли участь батьки дітей – жителів м. Києва. В подальшому ми плануємо дослідити порушення харчової поведінки

дітей, евакуйованих з районів активних бойових дій. В нашому дослідженні, загальні стресові розлади батьки відмічали у близько 40% дітей. Найчастіше за все вони включали порушення емоційного стану, сну, швидку втомлюваність, загрозливі чи неприменні спогади або сні. Стресові розлади харчування спостерігались у третини маленьких киян. Найчастіше батьки відмічали примхливість в їжі, незвичну пристрасть до певних продуктів харчування, звуження асортименту звичних продуктів, що входять до раціону за рахунок зміни вподобань дитини. Нами визначено негативні зміни режиму харчування дітей як реакцію на стрес внаслідок війни. Кожна п'ята дитина, систематично відмовляється від харчування в звичайний час, а 7 % дітей навпаки, потребують додаткових прийомів їжі. Означені зміни починаються на фізичному стані дітей. Так, батьки зазначають, що внаслідок порушень харчування третина дітей втратила вагу внаслідок дії військового стресу і 13 % дітей набрали вагу. Стресові зміни в харчуванні набувають тривалого характеру майже в третини дітей. Таким чином, попередні результати дослідження свідчать про наявність суттєвої проблеми порушень харчової поведінки у дітей внаслідок стресу, що може бути фактором порушення психічного та фізичного розвитку та здоров'я. Отримані після завершення роботи дозволяють оцінити поширеність та характер розладів харчової поведінки у дітей різного віку внаслідок стресу, обумовленого війною в Україні та будуть використані при розробці рекомендацій щодо організації харчування цієї верстви населення під час війни або інших надзвичайних ситуацій.

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ БОЙОВИХ ДІЙ НА СТАН ДОВКІЛЛЯ РАДІОАКТИВНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Гулько Н. В., Короткова Н. В.

Державна установа “Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України”

Воєнна агресія Російської Федерації проти України порушила безпеку життєдіяльності людини, у тому числі й її екологічну складову. Згідно інформації ДСНС України з 24.02.2022 року знищено понад 322 тисяч одиниць вибухонебезпечних предметів та очищено від них майже 798 км² території (<https://cutt.ly/m-YT>). Наразі потенційно небезпечними залишаються 174 тисячі км² території України, що становить 30 % від загальної площі.

Захоплення Чорнобильської АЕС у 2022 році російськими військами, постійні ракетні обстріли та мінування об'єктів цивільної інфраструктури, лісів, полів, доріг Київської, Житомирської Сумської і Чернігівської областей, які були визнані радіоактивно забрудненими після аварії на АЕС у 1986 році, спричинили руйнування шарів ґрунту, пожежі та перенесення радіоактивних сполук і, відповідно, зміни у рівнях забруднення як довкілля, так і продуктів харчування. Тому дослідження трансформаційних змін на радіоактивно забруднених територіях України, які були під тимчасовою окупацією, є актуальним і потребує ґрунтового аналізу.